

Clink!

ERFgoed menu

'24-'25

KASTEEL DOORNENBURG

Kasteel Doornenburg is een prachtig kasteel waar je je direct na binnenkomst door het poortgebouw in de Middeleeuwen waant. Je staat dan op de indrukwekkende voorburch, de grootste van Nederland! Het kasteel is omgeven door een slotgracht en te bereiken via een ophaalbrug. Door de eeuwen heen hebben verschillende families in het kasteel gewoond. Wie waren zij? En hoe woonden zij? In het kasteel Doornenburg hoor je hun verhaal. (De activiteiten zijn niet rolstoelvriendelijk)

Kleuterrondleiding

Voor deze leeftijdsgroep is het bezoek al een belevenis op zich. We laten ze vooral veel kijken.

De basiselementen voor deze kleuterrondleiding zijn: overeenkomsten / verschillen / verhalen (waar gebeurd of verzonnen) / praten aan de hand van een voorwerp, voorwerp laten "leven".

De leerlingen gaan door een aantal ruimten van het kasteel. In alle ruimtes waar ze komen wordt er een activiteit met hen gedaan (kruiden stampen, spelletje spelen, kleding en/of helm passen bekijken). In de slaapkamer zien ze het hemelbed en kunnen ze een kijkje nemen in 'het gemakje' (de WC).

Doelgroep: groep 1-2-3

Duur: maximaal 60 minuten

Aanwezig: 15 minuten voor aanvang van de rondleiding

Maximaal aantal leerlingen 18 (+6 begeleiders)

Educatieve rondleiding

Dit is een rondleiding waarbij de leerlingen de rondgang door het kasteel maken. De leerlingen gaan door (bijna) alle ruimtes van het kasteel. De gids vertelt over het leven en werken in de middeleeuwen en daagt de kinderen zoveel mogelijk uit om zelf de verschillen tussen vroeger en nu te ontdekken door middel van het stellen van vragen. Bijv.

- Wat hoort hier eigenlijk niet thuis?
- Wat hebben jullie thuis wél in de keuken en zie je hier niet?
- Waarom woonden de mensen eigenlijk op een kasteel?

Het gaat bij deze rondleiding vooral om te laten zien wat voor mensen op het kasteel woonden, wie er werkten en hoe ze leefden. Ook is er ruimte voor het passen van onderdelen van een harnas.

Doelgroep: groep 4-5-6-7-8

Duur: 75 minuten

Aanwezig: 15 minuten voor aanvang van de rondleiding

Maximaal aantal leerlingen 26 (+6 begeleiders)

Ontdekkingsreis: Hoe woon ik?

Wonen in een middeleeuws kasteel. De leerlingen gaan in drietallen zoeken naar antwoorden op vragen en kijken naar de voorwerpen in de ruimtes om deze te vergelijken met hun eigen huis. Ze overleggen samen hoe het zou zijn om bepaalde dingen te moeten missen en bedenken hoe hun leven er uit zou zien als ze op een kasteel zouden leven. We maken dat zo concreet mogelijk; hoe krijg je een kasteel warm, waar is de kraan, hoe was je je, wat voor spelletjes speel je etc.. Zijn er dingen uit de middeleeuwen die we nu nog steeds gebruiken? De leerlingen maken praktische opdrachten, puzzelen, doen spelletjes, tekenen en overleggen samen. De leerlingen kunnen na de bezoeken de middeleeuwen en de 21ste eeuw met elkaar vergelijken aan de hand van de thema's comfort, veiligheid, gebruiken en communicatie. Voorbereiding op school: doornemen kasteelregels, groepen indelen en begeleiders instrueren. Op de website van reizen in de tijd kun je veel extra informatie vinden om je bezoek in de klas voor te bereiden. www.reizenindetijd.nl

Per ontdekkingsreis moeten er minimaal 6 tot maximaal 8 ouders kunnen helpen; zij begeleiden de groepjes door het kasteel (elke ouder begeleidt 3 kinderen).

Doelgroep: groep 5

Duur: 75 minuten

Aanwezig: 15 minuten voor aanvang van de ontdekkingsreis

Maximaal aantal leerlingen 30

Ontdekkingsreis: Het leven van Sophia van Bylandt

Door goed te kijken naar de voorwerpen in het kasteel, kunnen de leerlingen zich een voorstelling maken hoe het leven van Sophia, een 15-eeuwse kasteelvrouw er in vergelijking met het leven in de 21e eeuw eruit heeft gezien. Er wordt gewerkt in groepjes van drie. De leerlingen wordt gevraagd te zoeken naar antwoorden op de vragen, te kijken naar de voorwerpen en deze te vergelijken met hun eigen situatie. We maken het zo concreet mogelijk; we brengen het leven van Sophia chronologisch in kaart, er wordt gewerkt met de familiestamboom, wat deed een middeleeuwse kasteelvrouw de hele dag, hoe was ze gekleed etc. Daarnaast gebruiken we het getijdenboek van Sophia, omdat dit veel duidelijk maakt over haar leven. De leerlingen maken ook kennis met de middeleeuwse taal.

Max aantal leerlingen: 30

Vorbereiding op school: doornemen kasteelregels, groepen indelen en begeleiders instrueren.

Op de website van reizen in de tijd kun je veel extra informatie vinden om je bezoek in de klas voor te bereiden. www.reizenindetijd.nl

Per ontdekkingsreis moeten er minimaal 6 tot maximaal 8 ouders kunnen helpen; zij begeleiden de groepjes door het kasteel (elke ouder begeleidt 3 kinderen).

Doelgroep: groep 6-7

Duur: 90 minuten

Aanwezig: 15 minuten voor aanvang van de ontdekkingsreis

Maximaal aantal leerlingen 30

Kerdoelen: 1. Informatie verwerven, 12. Woordenschat, 51. Historische bronnen, 56. Cultuur erfgoed

Kasteel Doornenburg
Kerkstraat 27 6686 BS Doornenburg
www.kasteeldoornenburg.nl

KASTEEL DOORNENBURG

Puzzelrondleiding

Tijdens deze educatieve puzzelrondleiding gaan we met de kinderen door de diverse ruimtes van het kasteel en wordt er van alles verteld over het leven in de middeleeuwen. We dagen kinderen zoveel mogelijk uit om zelf de verschillen tussen vroeger en nu te ontdekken door middel van het stellen van vragen. Bijvoorbeeld: wat hoort hier eigenlijk niet thuis, wat hebben jullie thuis wel in de keuken en hier niet, waarom woonden de mensen eigenlijk op een kasteel? In iedere ruimte wordt een bepaald 'woord' genoemd dat past bij een bepaald onderdeel in die ruimte, bijvoorbeeld bij de bakker, een ridder enz. Dat woord krijgen de kinderen per 4-tal in de vorm van een plaatje en wordt bewaard in een zakje. De kinderen kunnen ook nog onderdelen van een harnas passen of zich verkleeden.

Aan het eind van de rondleiding moeten de plaatjes in de juiste volgorde worden neergelegd en als ze dan omgedraaid worden verschijnt een woord.

Doelgroep: groep 3-4 (geschikt voor groep 3 vanaf februari van het schooljaar)

Duur van de rondleiding: 60 minuten + 15 minuten invullen van de puzzel.

Aanwezig: 15 minuten voor aanvang van de rondleiding

Maximaal aantal leerlingen 26 (+6 begeleiders)

GEBROEDERS VAN LYMBORCH

Middeleeuwse Scholendag

Stap met je klas in de geschiedenis van Gelderland op kasteel Doornenburg en waan je even in de middeleeuwen. De Middeleeuwse scholendag is geïnspireerd op het levensverhaal en de leefwereld van de drie gebroeders Van Lymborch- Herman, Paul en Johan- in hun geboortestad Nijmegen rond 1400.

De drie broers maakten al op heel jonge leeftijd een bliksemcarrière aan het Franse hof. Ze behoorden tot de grootste kunstenaars van hun tijd!

Tijdens de scholendag ligt het accent op kunst en ambacht en op het gebruik van duurzame, ambachtelijke producten uit de natuur. Leerlingen gaan tijdens de activiteiten vooral zelf aan de slag. Creativiteit, zelf ontdekken en ervaren staan centraal. Professionele kunstenaars en ervaren museumdocenten geven verschillende workshops waarbij tijdloze thema's in een middeleeuws jasje worden gestoken. Zoals fabeldieren tekenen, kalligraferen en middeleeuwse muziek maken. Daarnaast breng je wellicht een bezoekje aan het kasteel, word je getraind tot een soldaat of leer je de kunst van het kruisboogschieten!

Scholen kunnen zich tot 29 mei 2024 aanmelden bij Clink! Vervolgens stuurt Clink! het officiële aanmeldformulier. Wacht niet te lang met aanmelden, de volgorde van de inschrijvingen wordt meegenomen als het aantal aanmeldingen het maximum overschrijdt. De groepen worden door de organisatie van de Gebroeders van Lymborch over de verschillende activiteiten verdeeld, waarbij ervoor wordt gezorgd dat iedere leerling een zo gevarieerd mogelijk programma krijgt en naar huis gaat met rijke ervaringen en vol verhalen. Alle activiteiten zijn onder voorbehoud, de inhoud van het programma kan nog wijzigen. Ter voorbereiding op de scholendag ontvangt de school een lesbrief met achtergrondinformatie en les-suggesties.

Doelgroep: groep 5-6-7-8

Vaste data: dinsdag 17 september en woensdag 18 september

Ochtend: 9.00- 12.00 uur (inloop vanaf 8.45 uur)

Middag: 12.45- 15.45 uur (inloop vanaf 12.30 uur)

Groepsgrootte: maximaal 15 leerlingen per groepje (klassen opsplitsen kan)

FORT PANNERDEN

Spannend én verrassend, dat is Fort Pannerden. Een gerestaureerd fort uit 1870, gelegen op de splitsing van de Waal en het Pannerdensch kanaal. Het fort van de Nieuwe Hollandse Waterlinie ligt verborgen onder de aarde, maar is vijf verdiepingen hoog. Vanaf het dak heb je een spectaculair uitzicht!

Ontdekkingsreis: Ontdek Fort Pannerden

In Doornenburg ligt een bijzonder bouwwerk! Wat is dat voor een gebouw en waarom ligt het juist daar, op de splitsing van de rivieren? Wat werd er beschermd en hoe zag het leven van de soldaten eruit? Dat zijn vragen die de leerlingen zelf gaan beantwoorden tijdens een spannend ontdekkingsspel in het fort. Leerlingen speuren in groepjes met een plattegrond en een opdrachtkaart door het fort naar de juiste antwoorden. Lukt het de leerlingen om binnen de tijd zoveel mogelijk te weten te komen? Zijn ze klaar voor het leven op het fort? Welk groepje werkt snel, effectief en weet het meeste soldij te verdienen? Welkom op Fort Pannerden!

Op de website van reizen in de tijd kun je veel extra informatie vinden om je bezoek in de klas voor te bereiden. www.reizenindetijd.nl Er is ook de mogelijkheid van een gastles door een vrijwilliger van het Fort op school ter voorbereiding op het bezoek.

Doelgroep: groep 6-7-8

Duur: 2 uur

Aantal leerlingen: Minimaal 20, maximaal 30 (+2 begeleiders)

Kerdoelen: 52 Tijdvakken, 56 Cultuur erfgoed

Expeditie Waterlinie

Speur mee naar de spannendste forten van Nederland! Fort Pannerden is er één van!

Expeditie Waterlinie is een leuke route vol informatie en uitdagingen. Je leert spelenderwijs meer over forten en waterlinies en gaat actief aan de slag met bijvoorbeeld een kleurplaat of puzzel. En via de vijf vragen op de Bingokaart maak je ook nog eens kans op een prijs, zoals toegangskarten voor een fort. Elke speurneus die zijn of haar antwoorden inlevert, krijgt sowieso een Expeditie Waterlinie Diploma.

Je kunt de bingokaart downloaden via: www.expeditiewaterlinie.nl.

Rond Fort Pannerden is een route uitgezet met 12 posters. Op de posters vind je een QR-code zodat je antwoord krijgt op de vragen.

Doelgroep: groep 5-6-7-8

Duur: ca. 2 uur, **buitenactiviteit, te boeken vanaf april**

Maximaal aantal leerlingen 30 (+2 begeleiders)

Kerdoelen: 56 Cultuur erfgoed

Belevingsroute: Trotseer de elementen

Zin om het fort en het natuurgebied rondom het fort te beleven? Doe dan de belevingsroute! Door middel van een routeboekje met zintuigprikkelende opdrachten en weetjes, word je al wandelend geleid door de ruige natuur rondom Fort Pannerden. Al doende krijg je meer informatie over Fort, Klompenwaard, flora, fauna én omgeving!

Doelgroep: groep 3-4-5-6-7-8

Duur: 1,5 uur, **buitenactiviteit, te boeken vanaf april**

Maximaal aantal leerlingen 30 (+2 begeleiders)

Kerdoelen: 40 planten en dieren in de eigen leefomgeving, 47 ruimtelijke inrichting

Fortverhalen

Fortverhalen is een belevingstocht waarin historisch inzicht gegeven wordt over Fort Pannerden en zijn omgeving. Waar diende het fort voor? Hoe functioneerde het fort in een woelige, totaal andere wereld dan de huidige? Het antwoord daarop vind je via deze audiotour vol afwisseling, in een indrukwekkende tocht. Deze rondgang in het gangenstelsel van het fort is spannend bovendien!

Doelgroep: groep 5-6-7-8

Duur: 1 uur, draag warme kleding

Maximaal aantal leerlingen 30 (+2 begeleiders)

Kerdoelen: 47 ruimtelijke inrichting, 51 historische bronnen, 56 cultureel erfgoed

Expeditie Fort Pannerden

Aan de hand van het verhaal van Willem Derksen, die in de Eerste Wereldoorlog was gelegerd op Fort Pannerden, doe je een spannende puzzelexpeditie door duistere gangen en kamers. Willem woonde vier jaar lang op het Fort en als hij niets te doen had ging op verkenning. Aan de hand van het zakboek van Willem ga je zelf op verkenning. Waar heeft Willem zijn magische amulet verstopt? Doe het hangmatspel, speur naar uilen, hijs munitie en kraak de code!

Doelgroep: groep 4-5-6-7-8

Duur: 1 uur

Maximaal aantal leerlingen 30 (+2 begeleiders)

Kerdoelen: 1 Informatie verzamelen, 51 Historische bronnen, 53 Personen en gebeurtenissen, 56 Cultureel erfgoed

Fort Pannerden
Waldijk 1 6686 MV Doornenburg
www.fortpannerden.eu

OORLOGSMUSEUM NIEMANDSLAND

Oorlogsmuseum Niemandland in Gendt vertelt het verhaal over de zware strijd die is gevoerd tijdens de Tweede Wereldoorlog in de Betuwe. 198 Dagen lang is er gevochten na operatie Market Garden. In het museum zijn onder andere bodemvondsten en persoonlijke bezittingen van burgers en militairen die gewoond en gevochten hebben in de Betuwe te vinden. Door middel van touchscreen schermen en persoonlijke verhalen van bewoners uit de Betuwe leren de leerlingen het verhaal kennen dat zich in de Betuwe heeft afgespeeld en prikkelen we de leerlingen om na te denken over de verschillen tussen toen en nu. Vrijheid is niet vanzelfsprekend, vrijheid is een werkwoord; dit proberen wij de leerlingen mee te geven om dagelijks aan te werken.

Ontdekkingsreis: Niemandland op wielen

Met een omgebouwde GMC-truck uit 1943 brengt Oorlogsmuseum Niemandland het verhaal van de Tweede Wereldoorlog in de Betuwe. Op interactieve wijze ervaren de leerlingen hoe de Tweede Wereldoorlog was voor de geallieerden, de nazi's en de lokale bevolking in de Betuwe. Hiermee komt een uniek stukje geschiedenis tot leven. Er is een compleet samengesteld pakket beschikbaar inclusief een werkboek en een museumbezoek.

Op de website van reizen in de tijd kun je veel extra informatie vinden om je bezoek in de klas voor te bereiden. www.reizenindetijd.nl

Werkboekje Oorlogsmuseum Niemandland op wielen - wordt toegestuurd bij boeking van de les.

Doelgroep: groep 7-8

Duur: 3 uur

Maximaal aantal leerlingen: 30 (+2 begeleiders)

Kerdoelen: 1. Informatie verwerven, 4. Informatie opzoeken, 51. Historische bronnen, 52. Tijdvakken, 53. Personen en gebeurtenissen, 56. Cultuur erfgoed

Oorlogsmuseum Niemandland
Nijmeegsestraat 19a 6691 CK Gendt
www.museumniemandland.nl

MEA VOTA

Het landgoed Mea Vota ligt midden in een woonwijk die naar het landgoed is genoemd. Op een deel van dit landgoed is het tuinbouwmuseum "De Hofsteej" gevestigd met een aantal historische kassen. In het museum is een permanente tentoonstelling ingericht waarin een beeld wordt gegeven van gereedschappen en werktuigen waarmee vroeger de Huissense tuinders het land bewerkten en hun producten verbouwden. In de kassen worden hoofdzakelijk druiven geteeld zoals dat vroeger gebeurde. Het onbebouwde deel van het landgoed wordt gebruikt voor de teelt van zacht fruit en diverse groenten. Een bijzondere plek om het tuinbouwverleden van Huissen te leren kennen!

Museumbezoek

Leerlingen maken tijdens een uitdagend opdrachtenspel kennis met de historische plek en de collectie van het tuinbouwmuseum. Ze leren dat de komst van kassen in de regio een bijzondere geschiedenis kent en wat dat betekende voor de plaatselijke voedselproductie en de bewoners van de streek. De leerlingen ontdekken het productieproces van groenten en fruit in kassen.

Doelgroep: Groep 6

Maximaal aantal leerlingen: 35 (+3 begeleiders)

Duur: 1,5 uur

Vorbereiding op school: 30 minuten

Bekijk de lesbrief 'Klas in de Kas' en bespreek de persoonlijke uitnodiging voor de leerlingen van Catho, een meisje dat vroeger thuis meewerkte op een hofsteej. Maak groepen van 4 – 5 leerlingen en nummer de groepjes. Op de website van reizen in de tijd kun je veel extra informatie vinden om je bezoek in de klas voor te bereiden. www.reizenindetijd.nl

Kerdoelen: 40 Planten en dieren herkennen, 41 Bouw van organismen, 51 Historische bronnen, 56 Cultuur erfgoed

Mea Vota
Boskoops Glorie 33 6851 VH Huissen
www.mea-vota.info

RIJKSMUSEUM AMSTERDAM

Het Rijksmuseum in Amsterdam is een historisch museum waarin altijd iets nieuws te ontdekken is. Het Rijksmuseum kijkt met de blik van nu naar de kunst van toen. In het Rijksmuseum komt lesstof tot leven. Het museum heeft voor iedereen een op maat gemaakt programma. Onder het mom: 'alle kinderen naar de Nachtwacht' verzorgt het Rijksmuseum gratis busvervoer van en naar het museum in combinatie met een educatief programma. De keuze van het programma gaat in overleg met het Rijksmuseum een combinatie van meerdere programma's is mogelijk.

Kerdoelen: 1. Informatie verzamelen, 4, informatie verwerken, 51. Historische bronnen, 52 tijdvakken, 53. Historische personen en gebeurtenissen, 56. Cultureel erfgoed.

Ter voorbereiding van het bezoek kijk op de website van het Rijksmuseum: www.rijksmuseum.nl

Rondleiding Proef de geschiedenis

Doelgroep: groep 4-5-6-7-8

Duur: 1,5 uur

1 of 2 begeleiders per 15 leerlingen

Expeditie Rijksmuseum

Doelgroep: groep 6-7-8

Duur: 2,5 uur

maximaal 36 leerlingen (+ 3 tot 6 begeleiders)

Workshop Ontdekkers en Reizigers

Doelgroep: groep 5-6-7-8

Duur: 2 uur

maximaal 32 leerlingen (+ 2 tot 6 begeleiders)

Rijksmuseum
Museumstraat 1 1071 XX Amsterdam
www.rijksmuseum.nl

NEDERLANDS OPENLUCHTMUSEUM

Het Nederlands Openluchtmuseum is hét museum waar je de geschiedenis van Nederland kunt beleven. Je maakt een boeiende en actieve reis door het verleden, altijd gericht op ervaren leren door zelf actief onderwerpen te onderzoeken en ontdekken. Voor ieder onderwijstype biedt het Openluchtmuseum verschillende mogelijkheden. Alle activiteiten zijn voorzien van een lespakket.

Poes wil een boot

Tijdens dit project gaan leerlingen samen met een poes op stap in het museum. Deze poes zorgt voor zichzelf en heeft erg veel zin in een visje, maar heeft geen boot en net. De leerlingen gaan met de poes op zoek naar materialen om een boot te maken.

De groep wordt verdeeld en de groepsbegeleiders krijgen elk een Poes op hun arm, die zelf praat en opdrachten geeft. Poes neemt de groepjes mee op bezoek bij de scheepsbouwer voor hout, de visser voor een net, de smid voor een spijker en de wever voor een zeiltje en loopt met ze door het bos voor een tak voor de mast. Tot slot gaan ze naar de Ambachtenwerkplaats, waar ze met alle verzamelde spullen hun eigen boot gaan bouwen. Iedereen heeft aan het eind een eigen bootje en poes kan de vijver op om te gaan vissen!

Doelgroep: groep 1-2

maximaal aantal leerlingen: 30

Duur: 2,5 uur

Kerdoelen: 39 Milieu, 40 Planten en dieren herkennen, 41 Bouw van organismen

Wat wil je later worden?

Hoe zag de school er vroeger uit? Moesten kinderen vroeger al eerder aan het werk? Hadden leeftijdsgenootjes vroeger eigenlijk eenzelfde soort leven?

Tijdens dit project ontdekken leerlingen van groep 3 en 4 het leven van leeftijdsgenootjes van vroeger. In het oude dorpsschooltje Lhee vertelt de museumdocent over de verschillen tussen de school van vroeger en nu. Er worden kleine rollenspelletjes gedaan en kinderen leren schrijven op een leitje. Daarna gaan ze, net als vroeger, aan het werk en leren ze verschillende ambachten kennen.

Doelgroep: groep 3-4

maximaal aantal leerlingen: 30

Duur: 2 uur

Kerdoelen: 1. Informatie verzamelen, 4. Informatie verwerken, 51. Historische bronnen

Brood! Dat koop je toch in de winkel?

Brood koop je tegenwoordig bij de bakker of in de supermarkt, maar hoeveel werk komt er eigenlijk bij kijken voordat je een brood kunt kopen? Akkers en graan moeten uitvoerig bewerkt worden, voordat er brood op tafel komt. Kortom, het kost veel moeite en dat gaan de leerlingen aan den lijve ervaren!

Tijdens dit project leren de leerlingen wat er allemaal gedaan moet worden om een brood te maken. In groepjes gaan ze aan de slag om opdrachten uit te voeren en vragen te beantwoorden. Spelenderwijs maken ze kennis met de verschillende granen en zaden en het zware werk van vroeger, zoals ploegen, dorsen en malen. Natuurlijk wordt er ook een eigen broodje gebakken boven een warm houtskoolvuur.

Doelgroep: groep 3-4

Aantal leerlingen: 30 tot 120

Duur: 2 uur

Kerdoelen: 39 Milieu, 40 Planten en dieren herkennen, 41 Bouw van organismen.

Het nieuws van toen

Geschiedenis ervaren met hoofd, hart en handen: dat is waar het Nederlands Openluchtmuseum voor staat. De interactieve tentoonstelling Canon van Nederland laat de Nederlandse geschiedenis zien aan de hand van de tien tijdvakken. Alle zintuigen worden geprikkeld en je leert het verleden verbinden met het heden. Wie zich in zijn verleden verdiept, leert zichzelf beter kennen.

Tijdens het Canonproject gaan leerlingen aan de slag met een eigen geschiedenisjournal. Van tevoren kiezen leerlingen twee tijdvakken die ze graag willen onderzoeken. Vervolgens duiken ze in het museum als historische reporters de gekozen tijdvakken in. Met behulp van een tablet maken de leerlingen foto's en video's, zowel in de Canon als in het museumpark zelf. Alle opnames van de hele klas worden samengevoegd tot een historisch journal: Het Nieuws van Toen. Terug op school kun je het zelf gemaakte journal nog eens terugkijken met de klas!

Doelgroep: groep 7-8

maximaal aantal leerlingen: 30

Duur: 3 uur

Kerdoelen: 51 Historische bronnen, 52 Tijdvakken, 53 Historische personen en gebeurtenissen, 56 Cultureel erfgoed

Nederlands Openluchtmuseum
Hoferlaan 4 6816 SG Arnhem
www.openluchtmuseum.nl

Stichting Clink!
Van Amestraat 1
6681 AK Bemmel
www.clink.nl
0481 - 234423

